

Het versterken van (kern)vaardigheden van leraren (in opleiding): hoe en waarom?

Annemarie Schep HOGESCHOOL
UTRECHT
Jeroen Bishesar Ithaka
Internationale schakelklassen

*VELON 2024 – Abstract nr. 263
Inhoudelijke lijn: 3. De groter
wordende leeromgeving van leraren
(in opleiding)
Parallelsessie 7
11.10-12.10
Zaal 116*

nuovo
scholen

EVEN VOORSTELLEN: HET OPLEIDINGSHUIS

1

Praktijk

Tijdens de opleiding wordt relatief weinig aandacht besteed aan het oefenen van vaardigheden, in een meer gecontroleerde, minder complexe setting dan het klaslokaal.

Afgestudeerde docenten hebben vaak een breed pedagogisch en (vak)didactisch fundament, maar voor een effectieve toepassing daarvan in de praktijk is vaak nog begeleiding nodig.

2

Theorie – het 'waarom'

- Grossman et al., (2008, 2009): in de lerarenopleiding is relatief weinig aandacht is voor het oefenen met kernvaardigheden, buiten de complexe praktijk van het klaslokaal. Ook Kavanagh 2018 en Kennedy, 2016 beschrijven de ontkoppeling van theorie en praktijk die ervoor zorgt dat studenten onvoldoende zijn voorbereid op de praktijk en de uitdagingen die die met zich meebrengt.
- Korthagen (2012): de bron van het handelen van leraren is in veel gevallen onbewust en automatisch. Dat vraagt om theoretische kennis en vaardigheden die samenwerken en die bewust kunnen worden ingezet, gekoppeld aan de identiteit van de docent. Kennedy (2016): lesgeven kent vijf grote uitdagingen die steeds samenkomen in de praktijk. Lesgeven kun je niet reduceren tot een 'trucje'; er moet reflectie aan gekoppeld worden.

WAT IS EEN KERNVAARDIGHEID?

Een set van strategieën, routines en activiteiten die leraren (in opleiding) kunnen inzetten en gebruiken voor het leren van leerlingen. Leraren (in opleiding) ontwikkelen onder andere *responsiveness* of *tact* door het oefenen van kernvaardigheden.

ROL VAN DE OPLEIDER

De pedagogiek/didactiek achter vaardigheden is volgens Grossman fundamenteel om studenten te laten focussen op de oefening

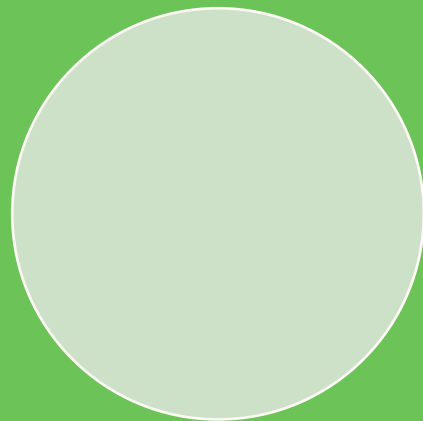
Volgens Grossman: Om een kernvaardigheid te trainen is er een centrale pedagogiek/didactiek waarin er vanuit 3 kernconcepten wordt gewerkt:

- Decomposition: ontleden
- Representation: verbeelden
- Approximation: simuleren

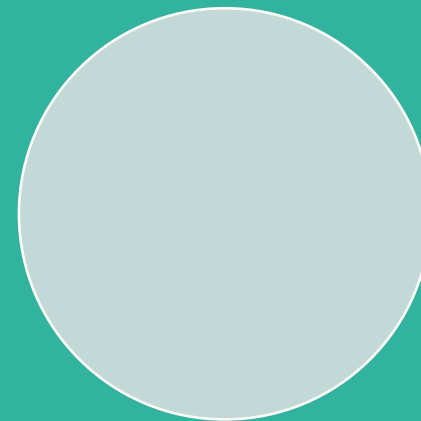
DIDACTISCH MODEL: LEERCYCLUS

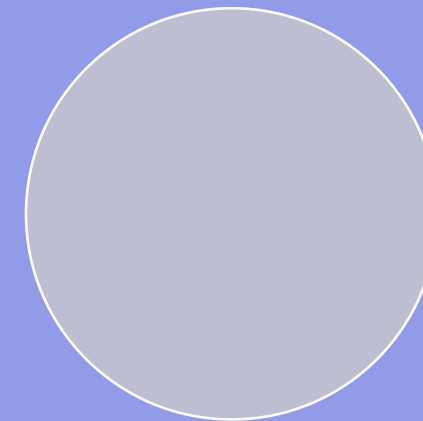
1: Introduceren en leren over de activiteit. De opleider ontleedt samen met de studenten de basisvaardigheid door verschillende uitingen te analyseren.

2: Voorbereiden en oefenen van de activiteit. Studenten werken een plan uit en werken deze bij na het oefenen. Tussendoor krijgen zij feedback op specifieke sub-vaardigheden van de basisvaardigheid.

3: Studenten maken hun plan definitief en voeren de basisvaardigheid uit in de praktijk.

4: Samen met de opleider reflecteren de studenten kijken ze terug en reflecteren kritisch op de toepassing van de basisvaardigheid, leren van de leerlingen, het domein van de basisvaardigheid en de vorige fasen van de leercirkel.

Vaardighedenlabs zijn vraaggestuurd en heterogeen

Studenten maken op basis van situaties die zij zijn tegengekomen een keuze uit een vaardigheid waarmee zij willen oefenen (leerlijn 'basisvaardigheden lesgeven'). Studenten worden heterogeen (HU/UU/MBO, verschillende leerjaren) geclusterd op basis van hun leervragen.

Gericht op geïsoleerde vaardigheden in een 'gecontroleerde' setting

Er wordt door studenten geoefend met een geïsoleerde vaardigheid, in een setting waarin de complexiteit flink is gereduceerd. Medestudenten kunnen de rol van leerling(en) vervullen

Rol opleider: laten oefenen en feedback geven

De rol van de opleider: zorgen voor zinvolle oefencontext, stimuleren van zoveel mogelijk oefenen met vaardigheden (*in plaats van praten over*) door studenten, geven van directe en toepasbare feedback en verbinden aan de identiteit van de leraar in opleiding.

Consolideren in leerlijn en praktijk

De opbrengsten moeten op een manier worden vastgelegd dat studenten en hun begeleiders zicht en regie krijgen op hun stappen (in ontwikkeling).

LEERLIJN BASISVAARDIGHEDEN

In de bijlagen terug te vinden

LEERLIJN 'BASISVAARDIGHEDEN LESGEVEN'

Het Opleidings huis

<i>LEERLIJN 'BASISVAARDIGHEDEN LESGEVEN'</i>	1
1. Structuur in de les hanteren.....	2
2. Inhoud instructie opbouwen.....	3
3A. Vragen stellen aan de klas.....	4
3B. Vragen uit de klas beantwoorden.....	5
4. Klassenmanagement: een leerklimaat scheppen.....	5
5. Praktische pedagogiek: voorwaarden voor leren scheppen.....	6
6. Leerlingen begeleiden tijdens het oefenen.....	6

AAN DE SLAG! KRUIP IN DE HUID VAN DE OPLEIDER

1. We bekijken onze student filosofie
Sophie
2. Met behulp van de leerlijn, bekijk aan
welke vaardigheid(of vaardigheden)
Sophie het beste kan gaan werken.
3. Aan de slag: bedenk een opdracht
voor het vaardighedenlab voor deze
student
4. Terugblik

STUDENT: SOPHIE

Sophie is een energieke en creatieve filosofie student die ervan houdt om interactieve lessen te ontwerpen. Ze heeft echter moeite met het omgaan met lastige situaties in de klas, zoals ongewenst gedrag van leerlingen of onverwachte onderbrekingen. Sophie voelt zich soms overweldigd en weet niet altijd hoe ze effectief moet reageren om de controle over de les te behouden. Tijdens het vaardighedenlab hoopt ze vaardigheden te ontwikkelen om kalm te blijven onder druk en constructief om te gaan met uitdagende situaties in de klas.

Welke vraag ligt er nou echt? Waar ligt het concern van deze student? Dit gekoppeld aan:

- Ervaringen
- Eerdere kennis

Onderzoek doorloopjes als bronnen (gratis,: doorloopjes.nl)

Ga een vaardighedenlab ontwerpen voor Sophie, fase 3 van het didactisch model

TERUGBLIK: BESPREEK IN JE GROEP

- Hoe vond je het werken met de leerlijn en het didactisch model?
- Wat ga/ kun je hiervan meenemen naar je eigen praktijk?
- Heb je voor ons nog tips/tops?

Plenair: nog een paar reacties

Annemarie Schep:
annemarie.schep@hu.nl

Jeroen Bishesar:
Jbishesar@ithaka-isk.nl

Website: hetopleidingshuis.com